

Svar på skriftligt spörsmål SSS 424/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om Finlands implementering av Safe Schools Declaration

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 424/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Holopainen /gr:

Hur ämnar regeringen främja implementeringen av Safe Schools Declaration i Försvarets maktens och till exempel fredsbevarande insatsers rutiner och utbildning och

hur ämnar regeringen främja stöddet av Safe Schools Declaration och implementeringen i Finlands partnerländer?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I Oslo antogs i maj 2015 deklARATIONEN Safe Schools som ger politiskt stöd åt anvisningarna, tidigare kända som de så kallade Lucens riktlinjer (Guidelines for Protecting Schools and Universities from Military Use during Armed Conflict), vars strävan är att minska utnyttjandet av skolor i militära syften i samband med väpnade konflikter. Riktlinjerna är inte rättsligt bindande utan en strävan att i en lätt tillgänglig form konkretisera reglerna för internationell humanitär rätt och stöda praktiska anvisningar för olika tillämpningssituationer i syfte att skydda undervisningen. När riktlinjerna utarbetades togs hänsyn till att både de internationella mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten skyddar utbildning och skolor. Till riktlinjerna har 101 stater anslutit sig, inklusive alla nordiska länder.

Enligt internationell humanitär rätt är skolor skyddade som civila mål. När de tas i militärt bruk förlorar de emellertid den här statusen. Trots att det inte finns en uttrycklig regel inom den humanitära rätten som förbjuder militär användning av skolor kan denna utgångspunkt enligt ICRC härledas ur de allmänna principerna för humanitär rätt som omfattar skydd av civila mål och särskilt skydd av barn. Målet för riktlinjerna och deklARATIONEN är ett förändrat beteende och bättre skydd av skolorna och utbildningen än tidigare.

Svar på skriftligt spörsmål SSS 424/2019 rd

Försvarsmakten ger beväringarna, den avlönade personalen och krishanteringspersonalen utbildning i anslutning till internationell humanitär rätt. Dessutom erbjuds också utbildning i samband med internationella kurser som Försvarsmakten ordnar. När det gäller utbildning i internationell humanitär rätt samarbetar Försvarsmakten med Finlands Röda Kors. I utbildningen i humanitär rätt beaktas också skyddet av civila personer och civila mål. I militära krishanteringssuppgifter ingår också utbildning som ges på operationsområdet och som behandlar skyldigheterna inom den internationella humanitära rätten.

Finland har tillsammans med de övriga nordiska länderna i sina samnordiska inlägg i FN:s säkerhetsråd systematiskt fört fram sitt stöd för deklarationen och sin förbundenhet till främjandet av dess principer samt uppmuntrat alla FN:s medlemsstater att ansluta sig till dem som undertecknat deklarationen. Finland har också stött implementeringen av deklarationen bland annat genom att vara med om att rekommendera säkerhetsrådets resolution 2427 (2018) om barns ställning i väpnade konflikter.

Finland utgör en del av det internationella samfundet för främjande av FN:s mål gällande barns ställning i väpnade konflikter även via utvecklingssamarbetet. Finland är en betydande utvecklingspartner inom undervisningssektorn i Moçambique, Etiopien, Nepal, Palestinska territoriet, Afghanistan och Myanmar. I dessa länder ger Finland bistånd till program för reform och utveckling av undervisningssektorn. Finlands mål är att förbättra den grundläggande utbildningens och undervisningens kvalitet främst genom partnerländernas utvecklingsprogram inom undervisningssektorn. Eftersom Finlands samarbete inom undervisningssektorn sker i så kallade instabila, det vill säga konfliktkänsliga länder eller länder där en konflikt pågår (t.ex. Afghanistan) är det synnerligen viktigt att deklarationen och särskilt riktlinjerna beaktas även i den finländska verksamhet inom militär och civil krishantering.

Finland stöder undervisningssektorn till exempel på det ockuperade Palestinska området genom ett samfinansieringsprogram med cirka 3 miljoner euro per år. Med detta stöd byggs skolor på utsatta områden vilket i sin tur främjar barnens möjligheter att ta sig tryggt till skolan. Genom stödet finansieras också ordnande av skolskjutsar i otrygga områden. UNICEF-projektet som Finland finansierar strävar efter att förstärka en uppväxt- och inlärningsmiljö utan våld, främja skyddet av barnen och undervisningen och har stött det palestinska undervisningsministeriet i utarbetandet av beredningsplaner inför olika slag av nödsituationer.

I Afghanistan har Finland stött strävanden att utöka och utveckla möjligheterna för barn att gå i skola under beväpnade konflikter genom att finansiera tillgången till undervisning för barn, särskilt för flickor, förbättra läskunnigheten och undervisningens kvalitet via Världsbankens fond för Afghanistans återuppbyggnad (ARTF) och UNICEF. Finland har också stött Afghanistans undervisningssektor även via UNESCO och Svenska Afghanistankommittén. Finland stöder också Afghanistans kommission för mänskliga rättigheter som arbetar aktivt i frågor gällande barns rättigheter.

Finland har tryggt skolgången i konfliktländer även genom att sedan 2014 stöda UNICEF:s och World Vision-organisationens regionala program No Lost Generation i Libanon och Turkiet med

Svar på skriftligt spörsmål SSS 424/2019 rd

16,2 miljoner euro. Programmet strävar efter att säkerställa att barn och unga som lider av kriserna i Syrien och Irak får tillgång till utbildning och att utöka undervisningspersonalens kapacitet. Nyttotagare i programmet är både syriska flyktingar och deras värdsamfund som lever i sårbara förhållanden. Finland finansierar också Världsbankens fond som stöder libanesiska samfund som tagit emot flyktingar från Syrien, inklusive flyktingbarnens skolgång.

Främjandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är en väsentlig del av Finlands politik för mänskliga rättigheter. Rätten till utbildning och högklassig undervisning är en mänsklig rättighet som är viktig med tanke på hur målen för ett flertal andra mänskliga rättigheter och en hållbar utveckling ska kunna nås. Rätten till utbildning har också lyfts fram som ett av temana i Finlands strävan att vinna medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter för perioden 2022–2024. Finland framhäver särskilt undervisningens inklusivitet – även barn med funktionsnedsättning har lika rätt att få högklassig undervisning.

Helsingfors 13.1.2020

Utrikesminister Pekka Haavisto